

Centrum Edukacyjne Przystanek Historia

<https://centrumedu.ipn.gov.pl/ph/archiwum-1/2015/5297,Wystawa-O-Niepodlegla-rok-1914-1-21-sierpnia.html>

15.05.2024, 05:19

Wystawa *O Niepodległą* - rok 1914 - 1-21 sierpnia

Prezentacja wystawy *O Niepodległą - rok 1914* przygotowanej przez pracowników Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN we Wrocławiu: dr. Jerzego Kirszaka, Sylwię Krzyżanowską i Wojciecha Trębacza. Prezentowane fotografie i dokumenty pochodzą ze zbiorów: Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie oraz zbiorów prywatnych Jerzego Kirszaka.

Wystawę będzie można zwiedzać do 21 sierpnia.

6 sierpnia 1914 roku wyruszyła z Krakowa do walki o niepodległość Polski I Kompania Kadrowa, będąca pierwszym od czasów Powstania Styczniowego z lat 1863-1864 regularnym oddziałem Wojska Polskiego. Na przestrzeni tych 101 lat nastąpiły przemiany dziejowe, takie jak radosny listopad 1918 r., zwycięski sierpień 1920 r., tragiczny wrzesień 1939 r., zakłamanym luty 1945 r., skutkujący niemal półwieczną niewolą środkowo-wschodniej Europy, pełen nadziei czerwiec 1989 r.

Naród z przeszło 1000-letnią tradycją państwową, 150-letnim doświadczeniem rozbiorów i walk o niepodległość, powinien w trosce o swoją przyszłość szukać wskazań w wielkich momentach swej przeszłości. Jednym z takich wydarzeń był czyn zbrojny Józefa Piłsudskiego 1914 r. i wynikające z niego następstwa.

Józef Piłsudski, który wraz z wybuchem I wojny światowej nie chciał dopuścić, by „na szalach losów, wążących się nad naszymi głowami, na szalach, na które miecze rzucono, zabrakło polskiej szabli”, doprowadził do podniesienia sprawy polskiej do poziomu zagadnień europejskich. Z kolei przewidując już znacznie wcześniej, że pierwszym zaborcą, który poniesie klęskę będzie carska Rosja pobita przez państwa centralne, tj. Austro-Węgry i Niemcy, które z kolei później ulegną koalicji anglo-francuskiej (lub anglo-amerykańsko-francuskiej), wskazał kierunek, w którym mieli podążać jego żołnierze.

Początkowo, wobec zubożenia i niezrozumienia tej ideologii przez większość polskiego społeczeństwa, mógł liczyć tylko na garstkę swoich strzelców. Wojsko to bezgranicznie mu ufało i wierzyło, że pod jego przewodem uda się wywalczyć wolność dla całej Polski, podzielonej przez sąsiadów.

Strzelcy, którzy wkrótce stali się żołnierzami Legionów Polskich byli przysłowiową iskrą rzuconą na proch. Ich ofiarna, dwuletnia walka z Rosją na frontach I wojny światowej doprowadziła do stopniowego rozszerzenia kręgu poczynań niepodległościowych, co wraz ze zgodnym z przewidywaniami Piłsudskiego zakończeniem wojny, przyniosło Polsce wolność.

Kazimierz Sosnkowski, nieodłączny z Piłsudskim współtwórca i współwykonawca oraz jego zastępca, charakteryzując żołnierzy Legionów Polskich pisał: „Było to zbiorowisko młodzieży gorącej, szlachetnej, ożywionej rzadko spotykanym w dziejach, bezgranicznym umiłowaniem ideałów, gotowej do wszelkich

